

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND
RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI
2013 - 2016

București, 2013

Cuprins

Preambul

I. Viziune

II. Informații generale relevante

III. Context

IV. Principii fundamentale

V. Obiective prioritare

VI. Resurse

VII. Direcții de acțiune

VIII. Monitorizare și evaluare

Preambul

După 1990, relațiile României cu românii din afara granițelor au cunoscut o evoluție semnificativă, eforturile identitare ale acestora beneficiind de susținerea și sprijinul constant al autorităților de la București, apreciindu-se că este o datorie constituțională și un obiectiv prioritar, cu caracter permanent, al politicii externe românești.

Interesul statului român față de comunitățile înrudite de peste hotare este unul legitim și, ca obiectiv politic, este la fel de vechi ca însăși proiecția de politică externă a României moderne. Încă de la apariția statului român modern, România a reușit să își creioneze, în condiții istorice foarte dificile, mesaje foarte articulate pentru toate persoanele aparținând filonului cultural românesc din toate regiunile locuite de români. Se poate aprecia că, pe lângă eforturile politice și economice, precum și consecințele primului război mondial, crearea și viabilitatea României Mari ca proiect politic național major se datorează și interesului constant și pragmatic față de locuitorii de etnie română din teritorii care vremelnice nu făceau parte din statul român.

Înainte de crearea unui stat unitar la 1918, România a reușit să devină în conștiința tuturor etnicilor români din statele înconjurătoare „țara-mamă”, statul înrudit, după definițiile pe care actualul context politic internațional le consacră. Astfel, prin eforturile diplomației române și ale multor intelectuali de marcă implicați direct în acest proiect, românii din Basarabia, Imperiul Austro - Ungar sau aromânii din Imperiul Otoman, Bulgaria și Serbia au perceput și exprimat în mod public și constant raportarea lor la România ca "stat-mamă", acest lucru fiind un element politic de o importanță capitală pentru argumentarea juridică și politică, după momentul 1918, a legitimității istorice a României Mari.

Sprijinirea comunităților înrudite din afara frontierelor a avut baze extrem de pragmatice în trecut: construcția de școli, biserici, oferirea de burse de studii, sprijin politic pentru liderii organizațiilor din comunitățile românești. Acest fapt a condus la crearea, într-o perioadă istorică foarte scurtă (30-40 de ani), a unei elite politice și culturale, capabilă să susțină propriile interese în statul de cetățenie și credibilă în raport cu toți factorii politici relevanți.

Aceste forme de sprijin au continuat, în condiții istorice și politice diferite, și după 1918. Nu mai era nevoie de susținerea intereselor românilor din Basarabia sau Transilvania pentru că aceste teritorii făceau parte din Regatul României. Succesul politicilor față de aceștia s-a reflectat în integrarea, practic, instantanee a acestor teritorii și a locuitorilor lor în viața socială și de stat a României. Statul român a continuat să-și proiecteze interesele față de minoritățile înrudite¹ pe aceleași principii pragmatice, respectiv încurajarea

¹ Prin sistemul de tratate de la Versailles, se institua protecția minorităților pentru toate statele succesoare ale Austro - Ungariei. Deși creat inițial pentru protejarea fostelor națiuni dominante - germanii și maghiarii—acest sistem a permis instituirea unor proceduri de monitorizare a situației

elitelor, finanțarea funcționării școlilor în limba română, salarizarea profesorilor și a preoților vorbitori de limbă română, legături culturale multiple cu țară-mamă.

Această tradiție politico-diplomatică a fost întreruptă brusc în anii 1946 -1947, atât din cauza schimbărilor politice majore de la București, cât și a situației din regiune. Au fost desființate, astfel, școli și biserici din Grecia, Albania, Iugoslavia care aveau o tradiție de aproape un secol. Pe toată perioada regimului comunist, statul român nu a avut politici de sprijin a acestor comunități, nici măcar a acelor comunități ale etnicilor români care locuiau în teritorii răpite.

De menționat că, în toată această perioadă (1860-1947), emigrația ca fenomen a fost caracterizată de fluxuri înspre SUA și vestul Europei determinate de motivații bine definite, în special economice și educaționale. Caracterul acestui fenomen era unul profund temporar, majoritatea celor care alegeau să părăsească teritoriile locuite de români o făceau pentru perioade limitate, reîntoarcerea lor fiind naturală și neîngrădită.

Emigrația de natură politică sau ideologică a fost un fenomen marginal, caracterizat inițial tot de limitarea în timp (până la rezolvarea sau atingerea unor obiective politice precise). Evident că, după 1940 -1944, acest fenomen s-a accentuat, exilul politic fiind un element comun pentru toate națiunile captive din răsăritul Europei. Și din acest punct de vedere România prezintă caracteristici particulare: în timp ce Ungaria, Cehoslovacia sau Polonia au căutat să mențină punți de dialog cu liderii exilului politic din propriile țări, România comunistă a căutat doar să decredibilizeze sau să anihileze orice formă de coagulare a propriului exil politic, fapt care a avut consecințe pe termen lung.

După 1990, relațiile cu românii de pretutindeni au devenit o preocupare constantă a autorităților române, atât în contextul aprofundării relațiilor bilaterale cu statele pe teritoriul cărora există comunități românești sau care aparțin filonului cultural românesc, cât și în condițiile în care protejarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale s-a consacrat drept una dintre prioritățile permanente ale guvernelor post-decembriste și ale instituțiilor europene. Astfel, păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase a românilor din vecinătate și emigrație a fost, în ultimele două decenii, unul dintre obiectivele strategice de politică externă a României.

Bilanțul gestionării relațiilor cu românii de pretutindeni, dar și statutul actual al României în cadrul comunității europene sunt, în prezent, argumente solide pentru adoptarea unei strategii naționale în domeniu ca instrument eficient de adaptare la noile realități.

etnicilor români rămași în Ungaria și Iugoslavia. Subliniem, în acest ultim caz, că el se aplica doar Banatului sârbesc, nu și celorlalte regiuni în care trăiau etnici români sau aromâni.

I. Viziune

Ministerul Afacerilor Externe consideră că românii de peste hotare sunt parte integrantă a poporului și spiritualității române. În perioada următoare, relația cu statul înrudit trebuie să treacă la o etapă superioară, prin întărirea comunicării și a parteneriatelor atât cu comunitățile românilor/ vlahilor/ aromânilor din țările vecine și Balcani, cât și cu românii din emigrație și originarii din România.

Prezentul document strategic vizează păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a românilor din statele vecine și emigrație, conform standardelor internaționale în materie și întărirea legăturilor dintre România și comunitățile românești de peste hotare.

Strategia are la bază principiul identificării unor soluții specifice la problemele particulare existente în fiecare comunitate românească din afara granițelor.

II. Informații generale relevante

Relațiile dintre România și comunitățile românești din vecinătate și emigrație au la bază prevederile art. 7 din Constituția României, precum și cele din Legea 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni.

În accepțiunea Legii 299/2007, sintagma „români de pretutindeni” include persoanele de origine română și aparținând filonului lingvistic și cultural românesc care își asumă în mod liber identitatea culturală românească: persoanele aparținând minorităților naționale, minorităților lingvistice sau grupurilor etnice autohtone care trăiesc în statele din vecinătatea României, indiferent de etnonimul folosit, membrii comunităților românești/originare din România din emigrație, cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate.

Ministerul Afacerilor Externe (MAE), prin intermediul ministrului delegat pentru românii de pretutindeni, elaborează și aplică politica guvernamentală în domeniul relațiilor cu românii de pretutindeni, în conformitate cu obiectivele majore de politică externă ale României și cu Programul de Guvernare.

Strategia Națională privind Relația cu Românii de Pretutindeni consacră rolul MAE ca instituție care coordonează aplicarea prevederilor acesteia și a tuturor prevederilor care reglementează relațiile dintre statul român și românii din afara frontierelor României.

Doi factori majori au stat la baza elaborării prezentei Strategii sunt:

- Nevoia de sprijin instituționalizat a românilor din afara frontierelor în vederea păstrării și afirmării identității lor etnice, lingvistice, culturale și religioase. Au existat tot mai multe semnale din partea acestora că problemele cu care se confruntă au fost mult mai rapid rezolvate cu sprijinul autorităților române;

- Importanța pe care instituțiile europene o acordă problematicei respectării drepturilor omului și, în particular, respectării drepturilor persoanelor aparținând minorității/ comunităților etnice. În prezent, respectarea drepturilor minorităților face parte din „pachetul de bază”, democratic pe care orice stat cu aspirații europene trebuie să și-l asume.

Luând în considerare toate aceste elemente, prezenta Strategie vizează următoarele aspecte:

- Păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase a românilor din statele vecine și emigrație;
- Asigurarea pentru etnicii români atât a drepturilor consacrate de documentele europene în materie, cât și a celor ce derivă din aplicarea principiului reciprocității;
- Stabilirea unui parteneriat cu organizațiile românești din vecinătate și emigrație;
- Susținerea eforturilor de consolidare a statutului european al țării noastre;

III. Context

Din perspectiva statutului său internațional și a cadrului legislativ european privind protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, România nu a beneficiat niciodată în istoria sa modernă de un context mai favorabil pentru a-i sprijini pe românii din afara frontierelor în vederea păstrării și afirmării identității lor etnice, lingvistice, culturale și religioase.

Crearea, în 1995, a Consiliului pentru Problemele Românilor de Pretutindeni în subordinea Prim-ministrului României a încercat să răspundă nevoilor organice de sprijin din partea statului român pentru comunitățile românești de peste hotare. S-a reluat, astfel, o tradiție benefică pentru etnicii români din statele învecinate. Totodată, prin politici specifice, România și-a afirmat vocal condiția de stat înrudit pentru toate persoanele aparținând minorității române și deschiderea față de emigrație și exilul politic ca formă de îmbrățișare a valorilor democratice care stau la baza construcției instituționale românești de după anul 1990.

Acești doi vectori au contribuit în mod evident la o mai bună proiecție a interesului național în exterior, chiar dacă rezultatele au fost, uneori, greu de cuantificat. Un stat român modern și european care își asumă politic minoritatea română/aromână din statele vecine și care dialoghează constant cu reprezentanții emigrației sau originarilor din România, indiferent de opțiunile politice ale acestora, este mai puternic, mai vizibil și predictibil în demersurile sale de politică externă.

Totodată, preocuparea pentru situația etnicilor români din vecinătate a condus, pe plan intern, la permanentizarea dezbaterii privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale. În acest moment, la nivel

europăen, România este un model de urmat în ceea ce privește tratamentul aplicat minorităților care trăiesc pe teritoriul ei, iar această experiență pozitivă consolidată conferă țării noastre și autoritatea morală necesară în tratarea acestui subiect în cadru bi - și multilateral.

Structura guvernamentală creată în 1995 a suferit transformări de-a lungul timpului, România căutând să-și adapteze modelul instituțional la dinamica comunităților românești de peste hotare și ținând cont de modelele altor state, care au comunități care trăiesc în afara frontierelor.

În 1998, a fost înființat Subsecretariatul de Stat pentru Românii de Pretutindeni, transformat în 1999 în Departamentul pentru Relațiile cu Românii de peste Hotare. Începând cu ianuarie 2001, Departamentul a fost redenumit - Departamentul pentru Românii de Pretutindeni - și a intrat în componența Ministerului Informațiilor Publice, unde a funcționat până în 2003, când a fost transferat în subordinea Secretariatului General al Guvernului, iar din martie 2004, în subordinea Cancelariei primului-ministru. Un departament al românilor de pretutindeni, coordonat la nivel de secretat de stat, a funcționat în cadrul MAE în perioada 2005-2009. În perioada 2009 -2012, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni a funcționat ca instituție cu personalitate juridică, aflată în directa coordonare a Primului Ministru.

În prezent, în cadrul MAE funcționează ministrul delegat pentru românii de pretutindeni, care coordonează, conform HG nr. 8/09.01.2013, activitățile din domeniul relațiilor cu românii de pretutindeni, îndeplinindu-și atribuțiile cu sprijinul Departamentului de Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (DPRRP), condus de un secretar de stat.

În practică, de la înființarea primei structuri guvernamentale și până în prezent, în paralel cu eforturile de îmbunătățire a cadrului legislativ prin adoptarea unei legi specifice și diversificarea instrumentelor de aplicare a actelor normative în vigoare, s-au constatat dificultăți în aplicarea unitară a unui concept politic integrat aflat la baza demersurilor publice privind relațiile cu românii de pretutindeni. Strategiile sectoriale incluse în programele politice ale tuturor formațiunilor care s-au aflat la guvernare au fost aplicate într-o manieră care a generat rezultate necuantificabile în raport cu interesul național, eforturile statului român, nevoile reale ale comunităților românești și resursele bugetare alocate și necesitatea unei strategii naționale privind relațiile cu românii de pretutindeni.

IV. Principii fundamentale

Prevederile legislative interne privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni se aplică pe baza acordurilor și programelor încheiate de România cu statele pe teritoriul cărora există comunități românești sau a protocoalelor comisiilor mixte bilaterale și ținând cont de următoarele principii fundamentale:

1. PRINCIPIUL SUVERANITĂȚII NAȚIONALE

Niciuna din acțiunile și activitățile propuse în strategie nu poate încălca suveranitatea națională a statelor înăuntrul cărora se vor aplica prevederile prezentei strategii;

2. PRINCIPIUL BUNEI VECINĂȚI

Toate acțiunile și activitățile propuse în strategie vor ține seama de relațiile bilaterale existente între România și statele învecinate și vor avea în vedere păstrarea relațiilor de bună vecinătate existente între România și respectivele state;

3. PRINCIPIUL PACTA SUNT SERVANDA

Prevederile strategiei sunt în consonanță cu Constituția și legile României, precum și cu legislația și practica internațională, în general, și ale Uniunii Europene, Consiliului Europei și OSCE, în special. Se va urmări aplicarea cu bună credință a prevederilor din acordurile internaționale la care România și statul partener sunt parte, respectiv ale celor din acordurile guvernamentale bilaterale referitoare la această problemă.

4. PRINCIPIUL RESPECTĂRII DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI ȘI NEDISCRIMINĂRII

Strategia are în vedere sprijinirea comunităților românești și a membrilor acestora în demersurile lor, în așa fel încât să se asigure de respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și nediscriminării de către administrațiile statelor în care trăiesc.

5. PRINCIPIUL RECIPROCITĂȚII

În cadrul raporturilor bilaterale cu statele din vecinătate și din Balcani, în care trăiesc etnici români, Strategia urmărește aplicarea corespunzătoare a normelor europene privind tratamentul minorităților naționale aflate pe teritoriul unui stat, precum și un echilibru între drepturile asigurate în acest domeniu minorităților naționale de către statul român și cele asigurate minorității române de pe teritoriul statului partener.

V. Obiective prioritare

Strategia Națională privind Relația cu Românii de Pretutindeni are ca obiectiv strategic național păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase a românilor din vecinătate și emigrație, conform standardelor internaționale în domeniu și întărirea legăturilor dintre România și comunitățile românești de peste hotare.

Obiectivele prioritare pe termen mediu și lung fixate de Strategia Națională privind Relația cu Românii de Pretutindeni sunt circumscrise priorităților strategice de politică externă ale României.

Transpunerea în practică a Strategiei Naționale privind Relația cu Românii de Pretutindeni urmărește stabilirea unui parteneriat între România și organizațiile românești din vecinătate și emigrație, menit să contribuie la atingerea unor obiective pe termen lung:

1. Păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității românești

Obiectivul urmărește consolidarea identității etnice, culturale, lingvistice și spirituale a comunităților românești din străinătate

2. Promovarea imaginii României la nivel european și internațional

Obiectivul urmărește asigurarea unei prezențe sporite a valorilor naționale în spațiul internațional.

3. Promovarea imaginii tuturor românilor și a comunității românești în statele de domiciliu/reședință

Obiectivul urmărește o mai bună cunoaștere a românilor și îmbunătățirea imaginii pe care aceștia și comunitățile din care fac parte o au în statele de domiciliu/reședință.

4. Promovarea valorilor culturale și spirituale românești la nivelul opiniei publice din statele în care există comunități românești

Obiectivul vizează aducerea în spațiul public din statul de reședință a valorilor spiritualității și culturii române.

5. Consolidarea internă a comunităților românești și sprijinirea acțiunilor de afirmare a valorilor identitare românești

Obiectivul vizează sprijinirea eforturilor de coagulare a comunităților românești și afirmarea unui profil identitar pozitiv.

6. Întărirea legăturilor dintre autoritățile române și personalitățile românești care trăiesc peste hotare

Obiectivul vizează cultivarea relațiilor cu elitele românești și promovarea acestora ca modele.

7. Valorificarea potențialului politic, economic, social și cultural pe care îl au, prin dimensiunea și dinamica lor, comunitățile românești în beneficiul României și al tuturor românilor

Obiectivul urmărește promovarea imaginii unor comunități deschise, orientate spre dialogul intercultural.

8. Consolidarea parteneriatului autorităților române cu organizațiile românești din străinătate în vederea identificării soluțiilor adecvate

pentru problemele cu care se confruntă românii în statele de domiciliu/reședință

Obiectivul urmărește asigurarea unui cadru de dialog care să genereze soluții pentru problemele identificate.

9. Punerea în valoare a potențialului comunităților românești în vederea dezvoltării relațiilor bilaterale cu statele de domiciliu/reședință

Obiectivul vizează promovarea dialogului intercultural în societatea statului gazdă.

10. Folosirea oportunităților care decurg din statutul României de membru cu drepturi depline al Uniunii Europene în scopul promovării valorilor culturale românești și consolidării comunităților românești din vecinătate și emigrație

Obiectivul urmărește stabilirea de parteneriate cu instituții sau personalități din România, care pot aduce, prin activități de lobby, un aport important în promovarea imaginii comunităților românești

11. Încurajarea inițiativelor comunităților românești care vizează manifestarea liberă și necondiționată a apartenenței la românitate

Obiectivul urmărește sprijinirea demersurilor de exprimare a identității românești.

VI. Resurse

Resursele financiare necesare implementării Strategiei Naționale pentru Românii de pretutindeni, pentru perioada 2013-2016, provin în principal din:

- Fonduri de la bugetul de stat, alocate MAE și altor instituții cu competențe în implementarea Strategiei;
- Donații și sponsorizări oferite/ acceptate în condițiile legii;

Resursele umane vor fi asigurate în principal de către:

- Personalul angajat al MAE;
- Colaboratori;

Programele în baza cărora MAE derulează și sprijină proiecte și activități pentru implementarea Strategiei sunt:

- Constantin Brâncuși (cultură)
- Nicolae Iorga (educație)
- Andrei Șaguna (spiritualitate și tradiție)

- Mihai Eminescu (mass-media)
- Dimitrie Gusti (societate civilă)

VII. Direcții de acțiune

A. Cultură

Obiective specifice:

- Păstrarea și afirmarea identității culturale a românilor de pretutindeni;
- Promovarea valorilor culturale și spirituale românești la nivelul opiniei publice din statele de domiciliu/reședință;
- Păstrarea, îmbogățirea și punerea în valoare a patrimoniului cultural românesc pe plan extern;
- Protejarea, susținerea și revitalizarea tradițiilor și obiceiurilor locale românești în zonele locuite de români pe teritoriul altor state;
- Promovarea elitelor românești;
- Încurajarea, respectiv consolidarea legăturilor dintre artiștii și personalitățile culturale de origine română din țară și din străinătate;

Direcții de acțiune:

- Organizarea de manifestări culturale în zonele cu comunități de români, în colaborare cu organizațiile românești sau autoritățile locale;
- Publicarea operelor aparținând personalităților marcante ale culturii române și popularizarea acestora în statele de domiciliu/reședință;
- Recuperarea, restaurarea și întreținerea muzeelor, caselor memoriale, monumentelor istorice, monumente de artă, plăci comemorative etc. din afara teritoriului României;
- Realizarea de studii și cercetări de etnografie și folclor, sociologie, dialectologie, istorie, arheologie etc., privind patrimoniul comunităților românești și publicarea acestora;
- Sprijinirea centrelor culturale ale comunităților românești de pretutindeni;
- Facilitarea accesului membrilor comunităților românești la resurse culturale în mediul online;

B. Educație

Obiective specifice:

- Păstrarea și afirmarea identității lingvistice a românilor de pretutindeni;
- Formarea unor elite și a unei noi generații de lideri care să reprezinte interesele comunităților românești în statele de domiciliu/reședință;

Direcții de acțiune:

- Finanțarea proiectelor inițiate de comunitățile românești pentru organizarea de cursuri de limbă română, istorie și geografie a României în sistemul educațional privat;
- Acordarea de sprijin pentru organizarea de clase-pilot cu predare în limba română, în colaborare cu autoritățile din țările domiciliu/ reședință;
- Repararea și dotarea unor școli și grădinițe pentru copiii români, în comunitățile românești în care acestea există;
- Înființarea, dotarea și susținerea bibliotecilor cu fond de carte românească;
- Acordarea de burse de studiu pentru copii și tineri români din străinătate pentru a studia în școli și în universități din România sau din străinătate;
- Dotarea lectoratelor de limbă, cultură și civilizație românească din străinătate cu materiale necesare susținerii activităților de promovare a limbii și culturii române;
- Organizarea de tabere și școli de vară pentru copiii de origine română;
- Organizarea de cursuri de vară, vizite de documentare și schimburi de experiență pentru cadre didactice care predau cursuri de limbă, cultură și civilizație română;
- Susținerea și realizarea unor proiecte educaționale pentru copiii/tinerii români de pretutindeni;
- Facilitarea accesului membrilor comunităților românești la educație în limba maternă în instituțiile publice de învățământ din statele de domiciliu/reședință;
- Facilitarea accesului membrilor comunităților românești la resurse educaționale online.

C. Spiritualitate și tradiție

Obiective specifice:

- Păstrarea identității spirituale a românilor de pretutindeni;
- Familiarizare tinerilor și copiilor cu credința ortodoxă, cu legătura dintre poporul român și creștinism și cu respectarea libertății religioase;

Direcții de acțiune:

- Construirea, reparația sau întreținerea locașurilor de cult românești din localități în care există comunități semnificative de români;

- Susținerea activităților spirituale, sociale și educaționale ale Patriarhiei Române, inclusiv prin renovarea, conservarea și dotarea bisericilor românilor de pretutindeni;
- Sprijinirea prezenței și acțiunilor parohiilor românești în statele în care există comunități românești;
- Organizarea, în cadrul parohiilor, a unor evenimente tradiționale cu ocazia sărbătorilor, precum și a unor manifestări culturale, sub formă de prelegeri, vizionări de filme, expoziții etc;
- Valorificarea mediului online pentru facilitarea accesului membrilor comunităților românești la resurse privind tradiția românească și spiritualitate creștină;
- Organizarea, în măsura spațiilor disponibile, în cadrul parohiilor, a unor biblioteci cu un fond de carte românească, în special literatură pentru copii și manuale școlare;
- Facilitarea accesului la serviciul religios în limba maternă, în colaborare cu autoritățile statelor de domiciliu/reședință în care există comunități românești;
- Facilitarea accesului la ore de religie desfășurate în cadrul cursurilor cu predare în limba română, în statele în care există comunități românești;

D. Mass Media

Obiective specifice:

- Afirmarea identității culturale a românilor de pretutindeni;
- Păstrarea identității culturale a românilor de pretutindeni;
- Consolidarea imaginii României și a statutului și valorilor comunităților românești;

Direcții de acțiune:

- Facilitarea accesului la spații de emisie în limba maternă la posturile publice de radio și televiziune;
- Organizarea, în colaborare cu SRTV și SRR, a unor stagii de pregătire profesională pentru jurnaliștii din afara granițelor;
- Sprijinirea realizării de emisiuni și programe de prezentare a realităților din țară și din comunitățile românești;
- Sprijinirea funcționării presei identitare în mediul virtual;
- Stimularea creșterii prezenței asociațiilor în mediul online;
- Sprijinirea creării de parteneriate între instituții media din România (SRTV, SRR, etc) și mass-media de limba română din afara granițelor;
- Crearea unui parteneriat între instituțiile mass-media aparținând comunităților românești din Europa și cele aparținând etnicilor

români/aromâni din statele învecinate în scopul cunoașterii și mediatizării problemelor specifice ale acestora;

E. Societatea civilă

Obiective specifice:

- Consolidarea solidarității în rândul comunităților românești din afara granițelor prin sprijinirea dezvoltării societății civile;
- Consolidarea și extinderea mediului asociativ românesc din afara granițelor;
- Consolidarea spațiului public de manifestare, prin stimularea valorificării mediului online ca platformă de cooperare și interacțiune de către comunitățile românești din afara granițelor;

Direcții de acțiune:

- Încurajarea apariției și sprijinirea mediului asociativ online;
- Susținerea colaborării personalităților românești de peste hotare și a organizațiilor reprezentative ale românilor din afara granițelor, în scopul conturării unui cadru adecvat comunicării pe segmente socioprofessionale distincte;
- Asistență pentru înființarea organizațiilor și asociațiilor românilor de pretutindeni;
- Încurajarea legăturilor între societatea civilă din România și mediul asociativ românesc din afara granițelor ;
- Facilitarea dialogului dintre organizațiile societății civile din România și din comunitățile românești cu instituțiile internaționale cu atribuții în domeniul respectării drepturilor fundamentale ale omului;

F. Demersuri politico-diplomatice

Obiectivele Strategiei Naționale privind Relația cu Românii de Pretutindeni sunt circumscrise obiectivelor strategice de politică externă ale României. Pornind de la acest considerent, sprijinul acordat de statul român comunităților românești de peste hotare va fi susținut inclusiv prin demersuri politico-diplomatice concertate.

Obiective specifice:

- Afirmarea valorilor românești la nivel internațional;
- Respectarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale;

Direcții de acțiune:

- Acordarea de sprijin politic și diplomatic permanent, prin includerea problemelor etnicilor români pe agenda dialogului cu statele din Europa;

- Înființarea unor comisii mixte sau, după caz, intensificarea dialogului cu cele deja constituite;
- Monitorizarea permanentă a evoluțiilor din comunitățile etnicilor români din statele învecinate;
- Colaborarea cu structurile parlamentare în vederea promovării pe agenda organismelor competente din cadrul instituțiilor europene a problemelor cu care se confruntă comunitățile românești din statele din vecinătate, în vederea obținerii dreptului de reprezentare a etnicilor români în cadrul parlamentului, în administrația centrală și locală din statele respective;
- Consilierea permanentă a etnicilor români din emigrație asupra posibilităților de dialog cu parlamentarii europeni;
- Susținerea acțiunilor de promovare a intereselor comunităților românești în țările de reședință;
- Amplificarea, prin intermediul misiunilor diplomatice ale României, a relațiilor de cooperare economică dintre România și statele în care există comunități românești, prin crearea unor companii mixte, care să realizeze proiecte transfrontaliere și regionale;

VIII. Monitorizare și evaluare

Strategia Națională privind Relația cu Românii de Pretutindeni va avea cicluri anuale de monitorizare, în sistem integrat, și se va realiza pe trei nivele:

- **monitorizare proprie** – se va monitoriza activitatea MAE în conformitate cu obiectivele stabilite în Strategie;
- **monitorizare directă** – se vor monitoriza programele și proiectele, în conformitate cu Strategia, de către partenerii de implementare;
- **monitorizare indirectă** – se vor face analize preliminare de impact și colectare de date prin reprezentanțele diplomatice ale României, relevante pentru activitățile partenerilor de implementare;

Metodologie:

- vizite în teren;
- colectarea directă și indirectă de date;
- rapoarte financiare și narrative;
- analize preliminare și finale de impact (pentru fiecare ciclu de monitorizare);

Sus-menționata enumerare de metode nu este una exhaustivă, ea se dorește doar exemplificativă - metodele de monitorizare vor fi adaptate conform necesităților și eventualelor schimbări ale realităților din teren.

Monitorizarea implementării Strategiei Naționale privind Relația cu Românii de Pretutindeni va fi realizată în funcție de standardele minime privind

identitatea națională în comunitățile de români din străinătate și indicatorii corespunzători. Standardele minime și indicatorii pentru atingerea acestora vor fi cuprinse într-un document de sine stătător, separat de Strategia Națională privind Relația cu Românii de Pretutindeni.

Fiecare ciclu de monitorizare se va încheia cu un raport de monitorizare a implementării Strategiei (document separat față de rapoartele de monitorizare pentru programe și proiecte).

Strategia va avea cicluri de evaluări intermediare, o dată la 18 luni, și o evaluare finală, la sfârșitul perioadei de implementare.

Evaluările intermediare vor fi conduse pe baza rapoartelor de monitorizare și vor conține:

- analize de impact pentru fiecare program și proiect;
- analize ale schimbărilor pe baza recomandărilor din rapoartele de monitorizare;
- recomandări pentru realizarea impactului dorit pentru fiecare program și proiect;

Evaluările intermediare vor fi abordate în sistem integrat, folosind metodele enumerate mai sus ca exemplu.

Evaluarea finală a impactului Strategiei Naționale privind Relația cu Românii de Pretutindeni va analiza impactul realizat de către MAE, la sfârșitul perioadei de implementare a Strategiei. Ea va constitui baza viitoarei strategii. De asemenea, va fi elaborată în sistem integrat și va fi dublată de o evaluare finală a impactului Strategiei condusă de către consultanți externi.

Evaluarea finală se va concretiza într-un raport de evaluare ce va fi prezentat spre aprobare ministrului afacerilor externe.

Pentru o monitorizare integrată a diferitelor etape ale implementării Strategiei Naționale privind Relația cu Românii de Pretutindeni este necesară **înființarea unui Comitet interministerial privind problematica românilor de pretutindeni**. Acesta va reuni instituțiile cu atribuții în domeniu și va reprezenta un organism consultativ, care va pune la dispoziția partenerilor cadrul necesar pentru operaționalizarea comunicării și a proceselor de lucru privind problematica românilor de pretutindeni. Totodată, va permite și o monitorizare coerentă a implementării Strategiei, în vederea îndeplinirii obiectivelor ce decurg din Programul de Guvernare.